

فلسفه و منطق

۱- گزینه «۴»: انسان به طور طبیعی قواعد منطق را رعایت می‌کند و لازم نیست حتماً از منطق آگاهی داشته باشد.

علت رد گزینه «۱»: آگهی‌های تجاری استدلال هستند نه لزوماً مغالطه.

علت رد گزینه «۲»: ذهن همواره در معرض لغزش قرار دارد و معمولاً در استدلال‌های پیچیده و تعریف دقیق اصطلاحات خاص دچار اشتباه می‌شود منطق نیز در هر دو این موارد کمک می‌کند سریع‌تر و دقیق‌تر عوامل لغزش را بشناسیم.

علت رد گزینه «۳»: با کمک تعریف از تصورات معلوم به تصور مجهول پی می‌بریم. بنابراین هر تصور معلوم یا مجهول نمی‌تواند به تنهایی یک تعریف باشد.

(نیک‌محتشم) (پایه دهم - درس اول - منطق تراوی اندیشه - صفحه ۴) (متوسط)

۲- گزینه «۲»: شکل الف و ب نسبت عموم و خصوص مطلق دارند مانند مفاهیم ایرانی و اراکی شکل ب و ج نیز نسبت عموم و خصوص من وجه دارند مثل مفاهیم اراکی و ترک‌زبان شکل الف و ج نیز نسبت عموم و خصوص من وجه دارند مثل مفاهیم ایرانی و ترک‌زبان (نیک‌محتشم) (پایه دهم - درس سوم - مفهوم و مصداق - صفحه ۲۱ تا ۲۳) (متوسط)

۳- گزینه «۲»: مقدمات این استدلال به این صورت بوده است:

مقدمه: گریه من باردار است.

مقدمه دوم: فقط گریه‌های ماده باردار می‌شوند.

نتیجه: پس گریه من ماده است.

بنابراین نوع استدلال قیاسی است.

(نیک‌محتشم) (پایه دهم - درس پنجم - اقسام استدلال استقرائی - صفحه ۴۱) (آسان)

۴- گزینه «۱»: ضایر اگر در داخل جمله بیابند مفهومی جزئی هستند، در اینجا ضمیر محذوف است اما در اصل قضیه این بوده: ما هیچ کس را به خانه دعوت نکردیم» بنابراین قضیه شخصی محسوب می‌شود. علت رد سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: عبارت انشایی و امری است و اصلاً قضیه نیست.

گزینه «۳»: در مورد مفهوم عدالت به معنای عام سخن گفته که کلی است.

گزینه «۴»: درست است که محمول در اینجا عدد می‌باشد اما این محمول با توجه به موضوع اشاره به مجموعه مشخص ندارد و صرفاً یک قانون را بیان می‌کند بنابراین محصوره می‌باشد. (نیک‌محتشم) (پایه دهم - درس ششم - قضیه حملی - صفحه ۵۸) (دشوار)

۵- گزینه «۱»: چون قضیه اصلی داده شده از درونی‌ترین قسمت عملیات را شروع می‌کنیم:

موجبه کلیه ← موجبه جزئی ← سالبه کلیه ← سالبه جزئی ← عکس لازم الصدق ندارد متداخل نقیض

علت رد گزینه «۲»:

سالبه جزئی ← موجبه جزئی ← موجبه کلیه ← سالبه جزئی ← سالبه کلیه تحت تضاد متداخل متناقض

علت رد گزینه «۳»: چون قضیه مجهول است باید عملیات را از بیرونی‌ترین قسمت انجام دهیم.

سالبه جزئی ← موجبه کلیه ← متضاد ← سالبه کلیه ← عکس ← سالبه جزئی ← موجبه جزئی ← متناقض

علت رد گزینه «۴»:

موجبه جزئی ← سالبه کلیه ← نقیض ← موجبه جزئی ← سالبه کلیه ← عکس ← سالبه کلیه ← نقیض

(نیک‌محتشم) (پایه دهم - درس هفتم - احکام قضایا - ترکیبی) (متوسط)

۶- گزینه «۳» -

مقدمه اول: هیچ دانش‌آموز درس خوانی بازیگوش نیست.

مقدمه دوم: هر فرد موفق دانش‌آموز درس‌خوان است.

نتیجه: هیچ بازیگوشی فرد موفق نیست ← هر سه شرط را دارد پس معتبر است.

علت رد سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱» و «۴»: هر دو سالبه هستند بنابراین با انتخاب آن‌ها شرط اول نقض می‌شود.

گزینه «۱»: شرط سوم قیاس را ندارد زیرا «موفق هستند» در مقدمه منفی و در نتیجه مثبت است.

(نیک‌محتشم) (پایه دهم - درس هشتم - قیاس اقترانی - ترکیبی) (دشوار)

۷- گزینه «۴»: عدد طبیعی می‌تواند نه اول باشد نه مرکب مثل عدد «۱»، بنابراین نوع قضیه مانع‌الجمع است که غیرقابل جمع در صدق و قابل جمع در کذب می‌باشد.

(نیک‌محتشم) (پایه دهم - درس نهم - قضیه شرطی و قیاس استثنایی - صفحه ۸۸) (متوسط)

۸- گزینه «۱»: قاعده رفع تالی و معتبر است.

گزینه «۲»: وضع تالی و در نتیجه نامعتبر می‌باشد.

گزینه «۳»: رفع مقدم و در نتیجه نامعتبر می‌باشد.

گزینه «۴»: وضع تالی و در نتیجه نامعتبر می‌باشد.

(نیک‌محتشم) (پایه دهم - درس نهم - قضیه شرطی و قیاس استثنایی - صفحه ۹۰ و ۹۱) (متوسط)

۹- گزینه «۳» - مراحل تفکر فلسفی:

۱- رویه‌رو شدن با مسئله فلسفی ۲- طرح پرسش فلسفی ۳- رجوع به معلومات و تفکر در اندوخته‌ها متناسب با سؤال ۴- رسیدن به دریافت فلسفی و تحقق شناخت که مطابق با گزینه «۳» می‌باشد. بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه «۱»: نتیجه نهایی و پاسخ سؤال ربطی به مرحله قبل ندارد، دو سؤال مطرح شده و بنابراین مطابق با مراحل فلسفی نیست.

گزینه «۲»: با سؤال شروع شده نه با مسئله.

گزینه «۴»: به جز نتیجه نهایی بقیه موارد در حیطه مرتبه اول تفکر است.

(سراسری ۱۴۰۲ با تغییر) (پایه یازدهم - درس اول - چستی فلسفه - صفحه ۵) (متوسط)

۱۰- گزینه «۲»: بحث هدفمند بودن جهان مربوط به حیطه هستی‌شناسی است اما چون در مورد چگونگی شناخت آن سؤال شده مربوط به حیطه معرفت‌شناسی است.

(نیک‌محتشم) (پایه یازدهم - درس دوم - ریشه و شاخه‌های فلسفه - صفحه ۱۳) (دشوار)

۱۱- گزینه «۲»: سه عبارت نادرست می‌باشد و تنها عبارت چهارم صحیح است.

علت نادرستی عبارت اول: از سرزمین یونان به عنوان مهد تفکر فلسفی یاد می‌شود چون نخستین مجموعه‌ها یا قطعاتی که به زبان فلسفی نگاشته شده یا جنبه فلسفی در آن غلبه داشته از یونان باستان به یادگار مانده است.

علت نادرستی عبارت دوم: پارمنیدس برای نخستین بار به این دو مفهوم توجه کرد و تفاوت آن‌ها را بیان نمود و این دو مفهوم خود از مبانی اساسی فلسفه هستند نه از ویژگی‌های اساسی موجودات.

علت نادرستی عبارت سوم: پارمنیدس از اینکه حواس گاهی خطا می‌کنند به طور کلی بی‌اعتباری حس را نتیجه گرفت که نتیجه‌گیری او شرایط استقرای تعمیمی قوی را ندارد.

(نیک‌محتشم) (پایه یازدهم - درس چهارم - آغاز تاریخی فلسفه - ترکیبی) (دشوار)

۱۲- گزینه «۱»: گرگ ریاس نمی‌گفت که انسان قادر به استفاده از ابزارهای شناخت نیست بلکه او معتقد بود انسان این ابزار را در اختیار ندارد. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: اگر کسی ادعای اول گرگ ریاس را نپذیرد می‌تواند ادعای دوم را بپذیرد و اگر دومی را نپذیرد می‌تواند سومی را بپذیرد. این فرض‌ها از نظر منطقی ممکن است و تعارض درونی ندارد اگرچه ممکن است قابل قبول نباشد.

گزینه «۳»: او در امور بدیهی تردید کرده است.

گزینه «۴»: روشن است که ما ادراکات گوناگونی داریم اما منظور او این است که این ادراکات و تجربیات ما به ازای عینی ندارد.

(نیک‌محتشم) (پایه یازدهم - درس ششم - امکان شناخت - صفحه ۴۷) (دشوار)

۱۳- گزینه «۱»: نسبی‌گرایان معتقدند هر فردی با توجه به ویژگی‌های خودش شناختی از واقعیت به‌دست می‌آورد، سوفسطائیان هم معتقدند حقیقت نسبت به هر کس متفاوت است.

(نیک‌محتشم) (پایه یازدهم - درس هشتم - تاریخچه معرفت - صفحه ۶۶) (متوسط)

۱۴- گزینه «۴»: دکارت هم از طریق اراده آزاد و هم از طریق اندیشه و آگاهی تجرد روح را ثابت می‌کند. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: دیدگاه هابز است.

گزینه «۲»: جمله نادرست است، البته جمله افلاطون است اما وی نفس را تنها موجود دارای خرد می‌داند نه برترین.

گزینه «۳»: این نظر دکارت است.

(نیک‌محتشم) (پایه یازدهم - درس نهم - چستی انسان (۱) - ترکیبی) (دشوار)

۱۵- گزینه «۴»: صرفاً گزینه «۴» مثال مناسبی برای رابطه علیت می‌باشد. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: انسان فکر را به وجود نمی‌آورد بلکه فکر به دلیل عاملی در ذهن انسان اتفاق می‌افتد.

گزینه «۲»: خورشید یکی از عوامل رشد گیاه است نه به وجود آورنده آن.

گزینه «۳»: بین باز کردن در و ورود به آن رابطه وجودبخشی دیده نمی‌شود.

(نیک‌محتشم) (پایه دوازدهم - درس سوم - جهان علی و معلولی - صفحه ۱۴) (دشوار)

۱۶- گزینه «۲» - نوع حمل در قضیه ابر تبدیل به باران می‌شود امکانی است. سه قضیه دیگر دارای رابطه ضروری یا وجوبی هستند. استوانه چون مفهومی ذهنی است و جزء اشکال هندسی است فاقد رنگ است و حمل رنگ بر آن امتناعی است. مربع نیز طبق قوانین ریاضی مربع به شمار می‌آید.

(نیکمحتشم) (پایه دوازدهم - درس دوم - جهان ممکنات - صفحه ۹) (دشوار)

۱۷- گزینه «۱» - کانت در حقیقت ضرورت وجود نفس غیرمادی را ثابت کرد نه اینکه صرفاً آن را فرض کرده باشد.

در توضیح گزینه «۴»: کانت اثبات می‌کند که قبول خداوند پشتوانه اصول اخلاقی وی و اراده انسان و مسئولیت‌پذیری اوست. با پذیرش خداوند است که زندگی انسان معنای حقیقی پیدا می‌کند و از پوچی خارج می‌شود. بنابراین دیدگاه وی را می‌توان فایده‌گرایانه یا پراگماتیک دانست. (نیکمحتشم) (پایه دوازدهم - درس پنجم - خدا در فلسفه (۱) - صفحه ۳۶ و ۳۷) (دشوار)

۱۸- گزینه «۲» - از نظر ملاصدرا در مقام تشبیه حقیقت واحد وجود مانند کانون مورد رخشان است اشعه آن به میزانی که از کانون دور می‌شوند ضعیف و ضعیف‌تر می‌شوند و همین اختلاف در شدت و ضعف سبب تمایز آن‌ها از یکدیگر و پیدایش کثرت در آن می‌گردد. یعنی ما در اینجا یک حقیقت به نام نور داریم که در آن مرتبه‌ای قوی و مرتبه‌ای ضعیف است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مراتب وجود به خود وجود برمی‌گردد و به وسیله ماهیات اعتباری ایجاد نشده است. گزینه «۳»: مراتب مختلف وجود در مقام واقعیت است و ماهیات برگرفته از این مراتب در مقام اعتبارهای ذهنی است.

گزینه «۴»: وجود از آن جهت که دارای مراتب مختلف است منشأ انتزاع ماهیات گوناگون می‌شود نه برعکس. (نیکمحتشم) (پایه دوازدهم - درس یازدهم - دوران متأخر - ترکیبی) (دشوار)

۱۹- گزینه «۱» - خداوند عالم طبیعت را با لطف و عنایت خود پدید آورده و همه اجزاء چنان ترکیب شده‌اند که بهترین نظام ممکن یعنی نظام احسن را تحقق بخشند. ترکیب این اجزاء در کنار هم با قاعده و به طور منظم گویای علم الهی است.

(نیکمحتشم) (پایه دوازدهم - درس دهم - دوره میانی - صفحه ۸۱) (متوسط)

۲۰- گزینه «۴» - بررسی و تحلیل تنها از قوه عقل برمی‌آید و هیچ ابزار شناختی دیگری تحلیل‌گر نیست. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: قلب هم می‌تواند به چنین حقایقی برسد.

گزینه «۲»: همکاری حس و عقل است و ویژه عقل نیست.

گزینه «۳»: مقدمات استدلال‌های قیاسی می‌توانند حسی و تجربی هم باشند.

(سراسری ۱۴۰۲ با تغییر) (پایه یازدهم - درس هفتم - ابزارهای شناخت - ترکیبی) (دشوار)